

18; اِلَهٌ
وَاحِدٌ لآ
اِلَهَ
اِلاَّ هُوَ
الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ
“İlâhınız tek bir ilâhtir. O’ndan başka ilâh yoktur. O rahmandır,
rahimdir.”[\[2\]](#). O sadece bir kavmin yahut milletin değil, bütün insanların
ilâhı, yaratıcısı, rahmet ve mağfiret kaynağıdır. Bu tevhid ilkesi, varlık düzeninin her
mertebesinde bir hakikati ifade eder. Tevhid ilkesini koyan Cenab-ı Hak gibi, O’nun
yarattığı varlıklar da tevhidin mutlak hakikatini akıllarıyla ve dilleriyle ikrar ederler. Nitekim ayet-i
kerimede şöyle buyurulmaktadır: شَهِدَ
اللهُ
اَنَّهُ لآ
اِلَهَ
اِلاَّ هُوَ
وَالْمَلَئِ
03;َةُ
وَاُولُوا
الْعِلْمِ
قَآئِمًا
بِالْقِسْطِ
لآ اِلَهَ
اِلاَّ هُوَ
الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ
“Allah, melekler ve adalette sebat eden ilim adamları şahitlik etmiştir ki O’ndan
başka ilâh yoktur. Mutlak güç ve hikmet sahibi Allah’tan başka ilah
yoktur”[\[3\]](#) Buna göre varlık alemine düzen veren tevhid ilkesi, varlığın ve insan
hayatının tamamını kuşatır. Tevhidi sadece teorik/fikrî bir ilke olarak görme
büyük hata olur. Tersine tevhid ve onun inşa ettiği birlik, düzen ve ahenk,
ontolojik bir ilkedir. Yani varoluşun temel kurallarından biridir. Bu manada Cenab-ı Hak,
bütün varlığın tek ilâhıdır. Ayette buyrulduğu üzere
وَهُوَ
الَّذِى فِى
السَّمَآءِ
اِلَهٌ وَفِى
اْلاَرْضِ
اِلَهٌ
وَهُوَ
الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ “O,
gökte ilâh, yerde de ilâhtir.”[\[4\]](#). Bu ilkeyi doğru anladığımızda, toplumsal
birlik ve beraberliği de sağlam bir zemine oturtma imkânımız olur. Değerli Kardeşlerim Peki
tevhid ile, alemdeki çokluğu nasıl telif edebilir, bir arada düşünebiliriz? Yaradılış
aleminde gördüğümüz çokluk, Cenab-ı Hakk’ın yaratma
kudretinin muazzam tecellilerinden biridir. Varlıkları, insanları, yeri ve gökleri farklı farklı
yaratmak suretiyle Mutlak Sanatkâr, sanatının en güzel örneklerinden birini

vermiştir. Ve bunları, "eşref-i mahlukat" olan, yani yaratılmışların en şerefli kabul edilen insanın hizmetine sunmuştur. İman ve akıl sahibi insan bu muazzam eşitliliğin, alemlerin tek ve mutlak Rabbi olan Cenab-ı Hakk'ın eseri olduğunu bilir ve hayatını ona göre düzenler. Bir başka ifadeyle tevdihi ilkesi olmadan okluğu anlamlandırmak mümkün değildir. Aynı ilke, insan ve toplumsal düzeni de gerektirir. Birbirinden farklı dilleri, milliyetleri, cinsiyetleri, ırkları olan insanlık alemine baktığımızda muazzam bir eşitlik görürüz. Bu eşitliliğin anarşiye ve kaosa/kargaşaya dönüşmesini engelleyen, insanlık vasfına bir ahenk, düzen ve nizam kazandıran da yine tevhid, yani birlik ve beraberlik ilkesidir. Bu, yaratılış aleminin temel ilkelerinden biridir. İşte bu ilkedен hareket eden insanlar, tarihin en muhteşem medeniyetlerinden birini inşa etmişler ve insanlığın hizmetine sunmuşlardır. Bunu yaparken de birlik ile okluk, vahdet ile kesret arasında hassas bir denge kurmuşlardır. İslam toplumlarına ve medeniyetine baktığımızda ok renkli bir tablo görürüz. Türk, Kıbrıs, Arab, Fars, Hintli, Maley, Bosnalı, Afrikalı, İslam ümmeti bir iktidar bahçesine benzer. Her bir iktidarın rengi, kokusu, endamı farklıdır. Ama onların nizam ve ahenginden muhteşem bir iktidar ortaya çıkar. Aynı şekilde İslam medeniyeti, Fas'tan Endonezya'ya, Anadolu'dan Hint alt kıtasına, Arabistan'dan Orta Asya'ya ve Balkanlara kadar muazzam bir eşitlik gösterir. Mimarî tarzları, şehir düzenleri, kıyafetleri, dilleri, mutfakları, yerel orf ve adetleri ile dantel gibi orman şifalı bir mozayik iktidar karşımıza. Fakat bunların farklılıkları "İslam medeniyeti" yahut ümmet başlığı altında toplamımızı sağlayan derin bir birlik, beraberlik, nizam ve ahenk vardır. Vahdet ile kesret, teklik ile okluk arasındaki dengeyi kurabilen İslam medeniyeti, bugün de hem insanlık hem de ümmet düzeni için ok ümmetli bir model olmaya devam ediyor. Kültür ve medeniyet alanında karşımıza çıkan bu ilke, insan toplulukları için de aynen gerektirir. Muhterem Kardeşlerim Toplumsal farklar içinde birlik nasıl olur Cenab-ı Hak biz insanları, tek, ümmet varlıklar olarak değil, başka insanlarla etkileşim içinde yaşayan toplumsal varlıklar olarak yaratmıştır. Alemde tek başına olan bir insanın, insanlık vasfını tam manasıyla hayata geçirmesi mümkün değildir. İnsanı diğer varlıklardan ayıran akıl ve dil özellikleri, ancak karşımızda düşünün ve konuşan bir muhatap olduğu zaman bir anlam kazanır. Akıl ve dil ile "hitap" etmek demek, karşımızda "muhatap" bulmak demektir. Bu ise diğer insanlarla beraber ve bir arada olmak demektir. Bu nokta Kur'an'ın ilahi hitabında da ifade edilmiştir. Kur'an'ın hitapları genellikle okdur: "Ey insanlar", "Ey inananlar", "Ey Ademoğulları", "Ey ümmet kadınlar ve ümmet erkekler" … Aynı şekilde gayri ümmetlere, zalimlere, kâfirlere, ümmet nafıklara yönelik hitaplar da okdur. Zira inan ok ve yaşam olarak nerede olursak olalım, insan olmak demek diğer insanlarla ortak bir alanı paylaşmak demektir. İnsanlar ve toplumlar arasındaki farklar da ilahi hikmet ve rahmetin bir tecellisidir. Nasıl alemdeki farklılık bir ahenk ve düzen işareti ediyorsa, insanlar ve milletler arasındaki farklılıklar da bir hikmete dayanmaktadır. Bu farklılıklardan birini alıp mutlaklaştırmak, yüceltmek ve başkalarına karşı bir ümmet nizamı gerekçesi olarak kullanmaya kalkışmak İslam'ın ruhuna aykırıdır ve ancak ümmet, fitne ve atışmaya neden olur. Kur'an-ı Kerim bu ilkeyi de net bir şekilde ortaya koymuştur:

يَآاَيُّهَاالنَّاسُاِنَّاخَلَقْنَاكُمْمِنْذَكَرٍوَاُنْثَىوَجَعَلْنَاكُمْشُعُوبًاوَقَبَآئِلَلِتَعاَرَفُوآاِنَّاَكْرَمَكُمْعِنْدَاللهِاَتْقَيكُمْاِنَّاللهَعَلِيمٌخَبِيرٌ& “Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah katında en değerli ve en üstün olanınız, O’ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, haberdar olandır”[5]

 Muhterem Kardeşlerim Burada “te’ârefû” fiili, tanışmak, bilişmek ve “maruf” olanda birleşip hayır için hizmet etmek demektir. Teâruf kelimesi, “irfan ve marifet” kelimeleriyle aynı kökten gelir. Buna göre “bir erkek ile bir dişi”den yani Hz. Adem a.s. ile Hz. Havva’dan gelen insan neslinin farklı kavim ve milletler halinde yaşaması, irfan, marifet, bilgi, hayır ve hizmet içinindir. Yoksa bir kavim kendini öne çıkartsın ve diğerlerinden üstün göre’n diye değildir. Kur’an’ın “Hayır işlerinde yarışın!” buyruğu bu noktaya işaret eder. Hayır işlerinde birlik ve beraberlik içininde hareket etmek insanı Allah’a yaklaştırır. Bu aynı zamanda insanların dünyaya hayatında insanca yaşamasını kolaylaştırır. Yunus’un dediği gibi: Gelin tanış olalım işin kolayın tutalım Sevelim sevelelim Dünya kimseye kalmaz. Hem iman noktasından hem de toplumsal dünyeden aşından farklılıklarımızı bilerek ve onları kucaklayarak, hayır işlerinde yarışmak ve insanlığın maslahatı için mücadele etmemiz zorundayız. Bu bizim hem insan hem de müslüman olarak aslî görevimizdir. Ama bunu yapmak için birlik ve beraberlik içininde dünyamız, hissetmemiz, akletmemiz ve amel etmemiz gerekir. Hem insanlık hem ümmet hem de bir milletin bireyleri olarak birlik ve beraberlik ruhunu yaşatabildiğimiz süre başarıya ulaşabiliriz. Müslümanın bakış açısına göre bu üccedil; kategori arasında bir çelişki yoktur. Yani biz aynı anda hem insanız, hem müslümanız hem de bir milletin mensubuyuz. Bu dengeyi koruduğumuz zaman Allah bize üccedil; verir, işimizi hayırlı ve bereketli kılar. Ama birbirimizle uğraşmaya başladığımız anda üccedil; ümmet, üzgüvenimiz, heyecanımız kaybolup gider. Kur’an-ı Kerim diyor ki:

وَاَطِيعُوااللهَوَرَسُولَهُوَلاَتَنَازَعُوا

فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَرِيحُكُمْوَاصْبِرُوااِن.َّ اللهَمَعَالصَّابِرِينَ “Allah’a ve Rasulü’ne itaat edin, birbirinizle didişmeyin. Sonra içinize korku düşer ve kuvvetiniz elden gider. Sabırlı olun, çünkü Allah sabredenlerle beraberdir”[6] Sevgili Kardeşlerim Birlik, tekdüzelik demek değildir. Burada birlik ve beraberlik konusunda yaygın olan bir yanlış anlamayı düzeltmekte fayda var. Birlik demek, tekdüzelik ve tektiplik demek değildir. Modern ideolojilerle zihni bulanalar, birlik ve beraberliğin tekdüzelik, tektiplik olduğunu zannediyor. Onlara göre birlikten bahsetmek farklılıkları yok saymak, bireysel iradeyi gözardı etmek, hatta asimilasyon ve inkâr anlamına geliyor. Oysa insanî ve toplumsal düzlemde birlik ve beraberlik, birbirinden farklı olan unsurların bir araya gelmesiyle oluşur. Allah alemde hiçbir şeyi tıpatıp aynı yaratmamıştır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu, Cenab-ı Hakk’ın rahmetinin ve yüce sanatının bir tecellisidir. Farklılıklar hiçbir zaman birlik ve beraberliğin önünde bir engel değildir. Birlik ve beraberliğin tekdüzelik ve tektiplik olduğunu zannedenler, farklılıkları mutlaklaştırarak işi ayrımcılık, kavmiyetçilik, ırkçılık noktasına taşıyabiliyorlar. Birlik demek, aynı ideal etrafında, aynı yüksek değerleri hayata geçirmek için, aynı hedefe doğru yürümek demektir. Birlik, farklılıklarımızı kucaklayarak ama son tahlilde onları aşarak daha yüksek ideallere doğru kanat açmaktır. Kendi kimliğimizi kaybetmeden ama o kimliğe de hapsolmadan erdemli bir toplum inşa etme gayreti içinde olmaktadır. Nitekim Kur’an’da bu konu açik bir şekilde ele alınmış, inanç ve ahlâk sahibi insanların birbirlerini birer kardeş gibi görmeleri salık verilmiştir:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِاللهِجَمِيعاًوَلاَتَفَرَّقُواوَاذْكُرُوانِعْمَةَاللهِعَلَيْكُمْاِذْكُنْتُمْاَعْدَآءًفَاَلَّفَبَيْنَقُلُوبِكُمْفَاَصْبَحْتُمْبِنِعْمَتِهِاِخْوَانًاوَكُنْتُمْ

عَلَى شَفَا
حُفْرَةٍ
مِنَ
النَّارِ
فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا
كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ
اللهُ لَكُمْ
اَيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ
 “Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı sarılın. Parçalanıp ayrılmayın.
Allah’ın üzerinizdeki nimetini düşünün. Hani siz birbirinize
düşmanlar idiniz de, O kalplerinizi birleştirmişti. İşte O’nun (bu) nimeti sayesinde
kardeşler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken, oradan da sizi O
kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola
eresiniz”. [7] Değerli Müminler Kavmiyetçilik, ulusçuluk bizim yolumuz
değildir Bu ayet, gerçek manada birlik ve beraberliğin ancak “kalplerin
birleşmesiyle” mümkün olabileceğini ifade ediyor. İslâm dünyasını
bir buçuk aşırırdayıflatan ve müslümanları birbirine düşüren
kavmiyetçilik ve ırkçılık hastalığını da ancak kalplerimizi birleştirerek ve
müslümanların birbirlerinin kardeşleri olduğunu hatırlayarak aşabiliriz. Çeşitli
sebeplerle birbirinden ayrı düşmüş ve husumet içinde olan toplulukları
barıştırmak ve birleştirmek hem dinî bir vecibedir hem de toplumsal barışın ve bir arada
yaşama ahlâkının bir gereğidir. Gelin yine burada kutsal kitabımıza başvuralım:
اِنَّمَا
الْمُؤْمِنُِ
ونَ اِخْوَةٌ
فَاَصْلِحُوا
بَيْنَ
اَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا
اللهَ
لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ
 “Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulup
düzeltin ve Allah’tan korkup sakının; umulur ki esirgenirsiniz.”[8] Farklı
milliyetlere mensup ve farklı dilleri konuşan müslüman toplulukların her şeyden
önce kardeş olduklarını hatırlamaları gerekiyor. Etnik kökenimiz ne olursa olsun, biz
her şeyden önce insanız ve müslümanız. Yani Allah’ın dinine ve
iradesine teslim olmuş, yeryüzünde Allah’ın halifesi olma görevini
üstlenmiş akıl, irade ve vicdan sahibi varlıklarız. Bu vasıflarımızı unutur ve etnik
kimliklerimizi öne çıkartırsak, hele hele bu kimlikler üzerinden başkalarına
üstünük taslamaya kalkışırsak, Allah korusun, kendi sonumuzu getirmiş oluruz.
İman ile yoğrulmuş vatan ve millet sevgisi, kavmiyetçiliğe, ırkçılığa ve ayrımcılığa
dönüştüğünde yıkıcı bir güçç haline gelir. Nitekim bunu fark
eden Batılı güççler İslâm ümnetini parçalamak için

